

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2019

aruandeaasta lõpp: 31.12.2019

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus

registrikood: 90008117

tänava/talu nimi, Telliskivi tn 60a/3

maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihnumber: 10412

telefon: +372 7424524, +372 55683880

e-posti aadress: k6k@k6k.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	10
Bilanss	10
Tulemiaruanne	11
Rahavoogude aruanne	12
Netovara muutuste aruanne	13
Raamatupidamise aastaaruande lisad	14
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	14
Lisa 2 Raha	15
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	15
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	16
Lisa 5 Laenukohustised	16
Lisa 6 Võlad ja ettemaksed	16
Lisa 7 Võlad töövõtjatele	17
Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	17
Lisa 9 Tulu ettevõtlusest	18
Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	18
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	19
Lisa 12 Tööjõukulud	19
Lisa 13 Seotud osapooled	19
Aruande allkirjad	21
Vandeauditori aruanne	22

TEGEVUSARUANNE

Missioon ja visioon

SA Keskkonnaõiguse Keskus (KÕK) on sõltumatu ekspertorganisatsioon, mille asutasid 2007. a novembris Eestimaa Looduse Fond (ELF) ja keskkonnajuristid Kärt Vaarmari, Liis Keerberg ja Silver Nittim.

KÕKi missiooniks on pakkuda juriidilist ekspertteadmist keskkonnaõiguse normide kujundamisel ja nende rakendamisel, seistes keskkonnaalaste avalike huvide eest.

Visioonina oleme seadnud eesmärgiks, et keskkonnaõiguse normid ning nende rakendamine tagavad inimeste tervise- ja heaoluvajadustele vastava keskkonna ning loodusliku mitmekesisuse, ning et seejuures:

- ametnikud teevad keskkonda mõjutavaid otsuseid avatult ja argumenteeritult, koguvad piisavalt infot otsuste võimaliku mõju kohta ning kaaluvad asjakohaselt erinevaid huve.
- üldsuse esindajad suudavad oma huve otsustusprotsessides asjakohaselt väljendada ja kaitsta.

Organisatsioon

KÕKi meeskonnas jätkasid 2019. a alguses juristid Siim Vahtrus, Kadi-Kaisa Kaljuveer, Merlyn Mannov ja Kaarel Relve, kommunikatsioonijuht Katre Liiv ning juristi abi ja projektide assistent Pille Priks. Juhatusse kuuluvad alates 2017. a algusest juristid Siim Vahtrus ja Kadi-Kaisa Kaljuveer, kes jätkasid juhatuses ka aastal 2019. Juhatuslega liitus 2019. a juulikuus Pille Priks.

KÕKi nõukogu koosseisu kuulusid Airi Andresson, Kadri Tillemann ja alates maikuust Silvia Lotman (kuni aprill Kärt Vaarmari).

Finantsid ja rahastamine

Finantsnäitajad

KÕKi bilsansimaht oli 31.12.2019 seisuga 51 115 eurot ja aasta jooksul saadi tulusid 131 016 eurot. Aruandeaasta tulem oli -10 861 eurot. Tegevjuhtkonnale arvestati tasusid 5760 eurot (2018. aastal 5760 eurot).

Möödunud aastaga võrreldes projektitoetuste maht ja osakaal märgatavalt suurenesid - projektitoetusi saadi 65 279 eurot (2018. aastal oli projektitoetusi 47 780 euro eest). Suurenes ka tulu ettevõtlusest 65 737 eurot (2018. aastal 61 132 eurot).

Olulisemad finantsnäitajad:

Maksevõime üldine tase = käibevara/lühiajalised kohustused = 1,02

Võlakordaja = kohustused / varade maksumus = 0,98

Rahaliste vahendite tase = raha / lühiajalised kohustused = 0,82

Soliidsuskordaja = omakapital/ kogukapital = 0,02

Saadud annetused ja toetused võrreldes eelmise perioodiga=

2019 toetused/2018 toetused= 1,37

Projektirahastus

Projektitoetuste kaudu toetasid KÕKi tegevusi 2019. a Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK), Euroopa Kliimainitsiatiiv (EUKI) ja Euroopa Komisjon (läbi ühenduse Justice&Environment 2019. a tegevustoetuse ja 2017. a alanud LIFE projekti). Kokku oli 2019. a töös 6 projekti (2018. a 6 projekti):

KIK:

- Igakuine keskkonnaõiguse uudiskiri (jätkub 2020);
- Mürakaartide koostamist reguleerivate õigusnormide (sh EL direktiivi 2002/49/EÜ) rakendamise juhiste koostamine arvestades Eesti tingimusi.

EUKI:

- Kliimamuutus ja Eesti energeetika tulevik (koos Eestimaa Looduse Fondi ja Eesti Rohelise Liikumisega, jätkub kuni november 2020).

Euroopa Komisjon:

- Juurdepääs õigusemõistmisele keskkonnaasjus - õigusala spetsialistide teadlikkuse tõstmine LIFE A2J EARL (koos Justice&Environment koostöövõrgustikuga ja ühendusega ClientEarth, jätkub aastal 2020);
- Looduskaitsealase teadlikkuse tõstmine ning konfliktide lahendamine Natura 2000 aladel –LIFE NaturallyEst (koos Eestimaa Looduse Fondi, Tartu Ülikool ja Looduse Omnibussiga 2017 -2021);
- Osalemine Justice&Environment 2019. a töös (kaasrahastatud Euroopa Komisjoni poolt tegevustoetusena LIFE NGO Grants mehhanismist).

Ettevõtlus

KÕKi õigusteenus hõlmab nii nõustamist haldusasjades kui esindamist kohtuasjades, samuti juriidiliste analüüside ja ülevaadete koostamist. Lisaks korraldame keskkonnaõigust puudutavatel teemadel tasulisi koolitusi.

Tegemist on sotsiaalse ettevõtlusega – osutame teenust nii sisuliste eesmärkide saavutamiseks (nt soodsa hinnaga õigusabi kättesaadavus keskkonnaasjades) kui ka omatulu teenimiseks. Ettevõtlusest saadud kasumit kasutab KÕK kogu ulatuses avalikes huvides – projektide kulude omafinantseeringute ning muude tegevustega seotud üldkulude katteks.

2019. a ettevõtlustulu oli suurem kui 2018. a - 65 737 eurot (2018. aastal 61 132 eurot). Suurem maht tuli eelkõige teostatud suuremahuliste analüüside arvelt. Klientide tagasiside õigusteenusele on olnud jätkuvalt positiivne, samuti on olnud rahul KÕKi koolitustel osalejad.

Valdkonnaülesed tegevused

Keskkonnaõiguse alase info levitamine

Keskkonnaõiguse reeglite hea rakendamine eeldab, et kõik asjaosalised on reeglite sisust teadlikud. Seepärast on keskkonnaõiguse alase info levitamine KÕKi tegevustes olulisel kohal juba organisatsiooni loomisest alates.

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on, et keskkonnaõigusalaane baasinfo (reguleeritavad valdkonnad, peamised õigusaktid, olulisemad analüüsid ning kohtupraktika) on lihtsalt, kiiresti ja ajakohaselt kõigile huvilistele kättesaadav.

2019. a jätkasime juba üheteistkümnendat aastat igakuise **keskkonnaõiguse uudiskirja** väljaandmist. Uudiskirja lugeja hulgas on nii ametnikke, ettevõtjaid kui keskkonnaaktiviste, kelle jaoks uudiskiri aitab luua ühist infovälja ja teadmist keskkonnaõiguse arengutest. Uudiskirja e-postile tellijate arv on püsinud 540 ringis, külastatavus veebis ühes kuus keskmiselt 1038 (*page view*).

Uudiskirjas kajastatu põhjal täiendame jooksvalt ka oma **Keskkonnaõiguse rubriiki**, kust keskkonnaõiguse rakendajad ja muud huvilised leiavad kiiresti kõige tähtsamad infoallikad erinevate keskkonnaõiguse alavaldkondade kohta.

Jätkuvalt on populaarsed 2015. a kevadel veebis avaldatud **keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) kommentaarid**. Veebis vaadati neid 2019. a keskmiselt 1050 korda kuus (*page view*).

Keskkonnavalased õigused

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on, et avalikkusel oleks võimalik osaleda olulise keskkonnamõjuga otsuste tegemises varases etapis ja tõhusalt, et inimesed oskaksid selliste otsuste tegemises osaleda, et otsustes arvestataks õigusega puhtale keskkonnale ja inimeste heaolu vajadustega ning et keskkonnaotsuste vaidlustamiseks oleks loodud abistavad mehhanismid (nagu nt tasuta või soodsa hinnaga õigusabi ja selgemad juhised esialgse õiguskaitse kohaldamiseks keskkonnavalastes vaidlustes).

2019. a oli sarnaselt varasemaga meie peamiseks eesmärgiks, et kohalikele kogukondadele ja keskkonnaühendustele oleks kättesaadav elementaarne info ja tugi, mida planeeringute ja keskkonnalubade menetluses osalemiseks vaja on. Jätkuvalt on tasuta kättesaadavad KÕKi kodulehel 2012. a avalikustatud [juhised keskkonnaotsuste tegemises osalemiseks](#), milles sisalduvat infot 2018. aastal uuendasime. Jätkuvalt pakume abivajajatele **kättesaadava hinnaga õigusnõu** tasulise teenuse raames.

Koos J&E ja ClientEarthiga viime ellu Euroopa Komisjoni rahastatavat **projekti „Juurdepääs õigusemõistmisele keskkonnaasjus - õigusala spetsialistide teadlikkuse tõstmine“**. Aastal

2019 koostasime siseriikliku juhendmaterjali õigusala spetsialistidele ja keskkonnaküsimustes kaasaráärmise platvormi kodanikele. Samuti viisime läbi teemakohaseid koolitusi vastavalt sihtgruppidele, st ennekõike juristidele, nõunikele, keskkonnaorganisatsioonidele ja kohtunikele.

Hea haldus

KÕKi eesmärgiks on tagada, et ametnike poolt tehtavad otsused oleksid hästi läbi kaalutud ning täidetaks elementaarseid nõudeid selliste otsuste vormistamisele ja menetlusele. Selle eesmärgi täitmiseks kuulutasime 2019. aastal välja 2020. a algusesse 3 erinevat koolitust.

Jätkasime KOV-dele ja maavalitsustele **õigusteenuse osutamisega**, aidates neil kaalutusotsuseid (nt planeeringute kehtestamise otsused) vormistada või neid kohtus kaitsta. Kokku nõustasime või esindasime 2019. aastal 4 omavalitsust.

Fookusteemad

Maapõu

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks sel teemal on, et uusi kaevandusalasid avataks läbimõeldumalt ja kodanikud saaksid selles küsimuses rohkem kaasa rääkida – esiteks on maavarade puhul tegemist rahvusliku rikkusega, ning teiseks on kaevandusalasid ümbritsevate maade elanikud kaevandamistegevusest tulenevast müra, vibratsioonist, liikluskoormusest jne otseselt mõjutatud.

Koostasime ja esitasime Aktiivsete Kodanike Fondi väiketaotluste vooru projekti „Maavarade kaevandamisest mõjutatud kogukondadele koostööplatvormi loomine“. Lisaks on koostamisel projektitaotlus heade kaevandamispraktikate leidmiseks. Eeltöö sai aasta jooksul tehtud (sh tutvustatud ideed Keskkonnaametile ja Keskkonnaministeeriumile). Projektitaotlus on plaanis esitada 2020. aastal.

Jätkasime 2019. a ka õigusabi andmist maapõue valdkonnas, kokku abistasime üksikuid inimesi, kogukondi või omavalitsusi 4 maapõueteemalises õigusvaidluses (Niibi, Raikküla (Lubja), Arussaare, Ruusamäe kaevandamislubadega seotud vaidlused). Enamasti on neis vaidlustes küsimuseks, kas kaevandamistegevust lubades on piisavalt arvestatud kohalike inimeste heoluga. Näiteks Niibi turbamaardlat puudutavas vaidluses nõustasime kohalikku omavalitsust, kes otsustas mitte anda oma nõusolekut kaevandamisloale enne, kui varasema kaevandamistegevuse ajal ilmnenu veereostuse päritolu ja kõrvaldamise meetmed on kindlaks tehtud. Arussaare kaevandamisloa menetluses nõustasime nii omavalitsust kui kohalikke elanikke, kelle peamiseks probleemideks oli kaevandustranspordiga kaasnev müra, tolm ja liiklusohutuse küsimused.

Müra

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on, et müranormid ja nende rakendamine tagavad inimeste tervise ja heolu vajadused.

2017. a jaanuaris jõustus **uus atmosfääriõhu kaitse seadus**, mis sisaldab muutunud müraalaseid reegleid. Veebruaris 2017 **jõustus seda täpsustav määrus müra normtasemetekohta**. Kuigi senisega võrreldes võib regulatsiooni pidada mõnevõrra paremaks, jäid mitmed eelnõu faasis tõstatatud küsimused (nt kuidas on omavahel seotud kohaliku omavalitsuse planeeringud müra normtasemetega) selge lahenduseta. Muudatused olid päevakorral ka aastal 2019.

2018. a. esitasime KIKile müraprojekti taotluse ja saime sellele rahastuse osas III kvartalis positiivse vastuse. Aasta lõpus tegelesime projekti ettevalmistusega, sisulised tegevused said ellu viidud 2019. a. Projekti raames analüüsisime 2019. a KOV mürakaartide ja koostatud tegevuskavade praktikad, asusime välja töötama KOV mürakaartide ja tegevuskavade koostamise juhendit ning strateegiliste mürakaartide metodoloogilist juhendit. Projektitegevused saavad lõpetatud 2020. a esimeses kvartalis.

Suurobjektid

Tulenevalt oodatud seadusemuudatuste jõustumisest me suurobjektidega seoses aktiivseid huvikaitsetegevusi hetkel läbi ei vii. Samas hoiame suurobjektide rajamisel õigusabi osutamise käigus jätkuvalt silma peal. 2019. a osalesime Rail Balticu maakonnaplaneeringute vaidlustamisel ja nõustasime Väimelasse planeeritava kanafarmi asjus kohalikku kogukonda.

Natura 2000

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on, et Natura 2000 aladele avalduva keskkonnamõju hindamisel arvestataks praktikas Natura võrgustiku eripära vastavalt EL loodusdirektiivis ja Euroopa Kohtu praktikas paika pandud põhimõtetele.

Jätkasime 2019. a koos Eestimaa Looduse Fondi ja teiste partneritega Euroopa Komisjoni rahastatava **Natura-teemalise LIFE-projekti „Looduskaitsealase teadlikkuse tõstmine ning konfliktide lahendamine Natura 2000 aladel“** ellu viimist. Projekti tuumaks on inimeste teadlikkuse tõstmine Natura aladest, nende väärtusest, reeglitest, mis seal kehtivad ja sellest, kuidas neid (mõistlikult ja hästi) täita. KÕKi roll on aidata juriidilise nõuga ametnikke, maaomanikke ja teisi, kellele Natura-alade tegevuspiirangud ja nende rakendamine küsimusi tekitavad. Sel aastal jätkasime eelnevalt mainitud sihtgruppidele tasuta õigusnõu andmist ning tegime ettevalmistusi juhtumianalüüside ja käsiraamatu kirjutamiseks. Käsiraamatus selgitatakse asjakohast EL ja Eesti õigust ja kohtupraktikat, kirjeldatakse juhtumeid ja antakse soovitusi.

Kliimamuutused

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks kliimamuutuse valdkonnas on, et arengukavad ja seadusandlus näevad ette piisavaid meetmeid selleks, et täita Eesti rahvusvahelisi kliimaalaseid kohustusi, sealhulgas põlevkivi kaevandamise ja töötlemise järkjärgulise lõpetamise.

2019. aasta jooksul tegelesime koos partneritega (Eestimaa Looduse Fond ja Eesti Roheline Liikumine) selles valdkonnas aktiivsema huvikaitsetegevuste elluviimisega. Tegime seda projekti raames, mida rahastab Euroopa Kliimainitsiatiiv (EUKI). Projekti eesmärk on

mõtestatud ning kõiki osapooli kaasava arutelu tekitamine Eestis energeetika tulevikustsenaariumide teemal. Projektitegevustega jätkame kuni 2020. a novembrikuuni (k.a.).

2019. a lõpus saime rahastuse Aktiivsete Kodanike Fondilt kliimavõrgustiku edendamise projektile. Projekt kestab kuni 2021. a oktoobrikuuni (k.a.). Projekti eesmärgiks on kodanikuühiskonna mõju suurendamine erineva tasandi kliimapoliitikat suunavates protsessides. Projekti partnerid on Eestimaa Looduse Fond ja Eesti Roheline Liikumine. Meie roll on suurendada kohaliku tasandi ühenduste huvi ja võimekust kliimateemades kaasa rääkimisel. Selle saavutamiseks korraldame kohtumisi kohaliku kogukonnaga, viime läbi osalemisseminare ja pakume kohalikele kogukondadele tasuta õigusabi. Projektitegevustega alustame 2020. a.

Olulisimad plaanid 2020. aastaks

Keskkonnaõiguse alase info levitamine

KÕK jätkab 2020. a **igakuise uudiskirja** väljaandmist – projekt on rahastatud KIKi poolt kuni septembrini, taotleme märtsis ka jätkurahastust.

Keskkonnavalased õigused

Keskkonnavalaste õiguste tagamiseks plaanime **jätkata soodushinnaga õigusabi andmist** kohalikele kogukondadele ja suurematele keskkonnaorganisatsioonidele.

Juba 2017. a alanud õigusemõistmisele juurdepääsu puudutava LIFE-projekti raames viime aastal 2020 lõpule õigusala spetsialistidele mõeldud koolitusprogrammi.

Hea haldus

Heade keskkonnaotsuste edendamise eesmärgil jätkame koolitustega ametnike jaoks olulistel teemadel ja viime ellu 2019. a lõpus välja kuulutatud koolitused.

Suurobjektide rajamine

Jätkame 2020. a suurobjektide planeerimise praktika jälgimist ning vajadusel õigusabi osutamist tasulise teenusena.

Müra

Müra valdkonnas lõpetame 2020. a projektiga, mille raames sai analüüsitud KOV mürakaartide ja koostatud tegevuskavade praktika.

Samuti jätkame õigusabi osutamist erinevates mürateemalistes juhtumites.

Maapõu

Olukorra parandamiseks Eestis plaanime esitada aastal 2018 alustatud **parimate praktikate kogumise ning levitamise** projektitaotluse, eesmärgiga alustada hiljemalt 2020. a keskel

projekti sisutegevustega. Samuti ootame tagasisidet esitatud projektile „Maavarade kaevandamisest mõjutatud kogukondadele koostööplatvormi loomine“ hiljemalt märtsiks.

Maapõue valdkonnas on uuel aastal plaanis jätkata õigusabi osutamist juhtumites.

Natura 2000

Koos Eestimaa Looduse Fondiga jätkame ka uuel aastal LIFE-projekti elluviimist, mille sisuks on inimeste teadlikkuse tõstmine Natura aladest, nende väärtustest ja kaitsmise viisidest. KÕK jätkab koos ELFIGa abivajajatele Natura 2000 võrgustiku kaitsega seotud **juhtumites tasuta õiguslikku ning looduskaitse alase nõu andmist**. Samuti on plaanis edasi analüüsida, kuidas Natura 2000 võrgustiku alade kaitset kõige paremini (tulemuslikult, tõhusalt ja inimsõbralikult) ellu viia. Uuel aastal saavad valmis ka juhtumikirjeldused ja käsiraamat.

Kliimamuutused

2020. a plaanime jätkata **osalemist riigi tasandil kliimamuutuse küsimuses tehtavates otsustes** (nt integreeritud kliima- ja energeetikava esimese versiooni täiendamine) ning jätkame muude tegevustega selleks, et **hoida juba tekkinud diskussiooni teemal, kuidas Eesti saaks kiirelt ja tõhusalt vähendada oma kasvuhoonegaaside heidet**, sh lõpetada põlevkivi kasutamine energiaallikana.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	41 122	9 981	2
Nõuded ja ettemaksud	9 993	23 126	3
Kokku käibevarad	51 115	33 107	
Kokku varad	51 115	33 107	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	8 000	0	5
Võlad ja ettemaksud	20 477	17 209	6
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	21 578	3 977	8
Kokku lühiajalised kohustised	50 055	21 186	
Kokku kohustised	50 055	21 186	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	735	735	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	11 186	14 333	
Aruandeaasta tulem	-10 861	-3 147	
Kokku netovara	1 060	11 921	
Kokku kohustised ja netovara	51 115	33 107	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	65 279	47 780	8
Tulu ettevõtlusest	65 737	61 132	9
Kokku tulud	131 016	108 912	
Kulud			
Sihotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-14 946	-13 559	10
Mitmesugused tegevuskulud	-7 750	-6 900	11
Tööjõukulud	-119 138	-91 600	12
Kokku kulud	-141 834	-112 059	
Põhitegevuse tulem	-10 818	-3 147	
Intressikulud	-43	0	
Aruandeaasta tulem	-10 861	-3 147	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-10 818	-3 147	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	13 170	-18 936	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	20 869	-3 984	
Kokku rahavood põhitegevusest	23 221	-26 067	
Rahavood investeerimistegevusest			
Antud laenud	-2 457	-2 420	
Antud laenude tagasimaksed	2 420	1 668	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-37	-752	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	8 000	0	5
Makstud intressid	-43	0	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	7 957	0	
Kokku rahavood	31 141	-26 819	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	9 981	36 800	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	31 141	-26 819	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	41 122	9 981	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/ Osakapital nimiväärtuses/ ReserVKapital	Akumuleeritud tulem	
31.12.2017	735	14 333	15 068
Aruandeaasta tulem		-3 147	-3 147
31.12.2018	735	11 186	11 921
Aruandeaasta tulem		-10 861	-10 861
31.12.2019	735	325	1 060

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Keskkonnaõiguse Keskuse raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes arvelduskontode jääke.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase tegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglasest väärtusest).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasest väärtusest (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või ettevõtte pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Annetused ja toetused

Annetuste ja toetuste kajastamisel on lähtutud RTJ 12st.

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui:

- (a) sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel; ja
- (b) sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohustust kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseerimisega kaasnevate tingimuste täitmine.

Toetused, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal toetus laekus.

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamise järel või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist. Teenuse osutamisest saadavad tulud kajastatakse tekkepõhiselt proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamise kaasnevad kulutused tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Seotud osapooled

SA Keskkonnaõiguse Keskus aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks asutajaid, tegev- ja kõrgemat juhtkonda ning eespool loetletud isikute lähisugulasi ja nendega seotud ettevõtteid.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Arvelduskontod	41 122	9 981
Kokku raha	41 122	9 981

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2019	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	6 807	6 807
Ostjatelt laekumata arved	6 807	6 807
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	52	52
Muud nõuded	2 534	2 534
Laenunõuded	2 457	2 457
Viitlaekumised	77	77
Sihtfinantseerimise nõuded	600	600
Kokku nõuded ja ettemaksed	9 993	9 993
	31.12.2018	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	8 609	8 609
Ostjatelt laekumata arved	8 609	8 609
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	45	45
Muud nõuded	2 420	2 420
Laenunõuded	2 420	2 420
Sihtfinantseerimise nõuded	12 052	12 052
Kokku nõuded ja ettemaksed	23 126	23 126

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2019		31.12.2018	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		2 536		1 393
Üksikisiku tulumaks		2 721		2 220
Erisoodustuse tulumaks		12		-5
Sotsiaalmaks		5 529		4 415
Kohustuslik kogumispension		334		268
Töötuskindlustusmaksed		375		296
Intress		2		
Ettemaksukonto jääk	52		45	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	52	11 509	45	8 587

Lisa 5 Laenukohustised

(eurodes)

	31.12.2019	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta		
Lühiajalised laenud						
Maaelu Edendamise SA laen	8 000	8 000			5%	30.04.2020
Lühiajalised laenud kokku	8 000	8 000				
Laenukohustised kokku	8 000	8 000				

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2019	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	589	589
Võlad töövõtjatele	8 379	8 379
Maksuvõlad	11 509	11 509
Kokku võlad ja ettemaksed	20 477	20 477
	31.12.2018	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	554	554
Võlad töövõtjatele	8 068	8 068
Maksuvõlad	8 587	8 587
Kokku võlad ja ettemaksed	17 209	17 209

Lisa 7 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Töötasude kohustis	6 941	5 769
Puhkusetasude kohustis	1 235	2 190
võlad aruandvatele isikutele	203	109
Kokku võlad töövõtjatele	8 379	8 068

Võlgadena töövõtjatele on kajastatud detsembri eest arvestatud töötasud, mis kuulusid väljamaksmisele jaanuaris 2020

Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad soetusmaksumuses

	31.12.2017		Laekunud	Kajastatud tulemiaruan-des	31.12.2018	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Euroopa Liit LIFE Naturally EST-LIFE		10 331	7 810	-14 164		3 977
Euroopa Liit LIFE J&E LIFE+		0	0	-12 052	12 052	
Keskkonainvesteeringute Keskus		0	7 464	-7 464		
Kodanikuühiskonna sihtkapital		0	1 037	-1 037		
EKO Sihtkapital			3 000	-3 000		
European Climate Initiative EUKI			5 952	-5 952		
Euroopa Liit LIFE EARL A2J			4 111	-4 111		
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks		10 331	29 374	-47 780	12 052	3 977
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused		10 331	29 374	-47 780	12 052	3 977

	31.12.2018		Laekunud	Kajastatud tulemiaruanne	31.12.2019	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Euroopa Liit LIFE Naturally EST-LIFE		3 977		-3 977		0
Euroopa Liit LIFE J&E LIFE+	12 052		24 194	-12 142	0	
Euroopa Liit LIFE EARL A2J		0	4 111	-4 111		0
Keskkonainvesteeringute Keskus			25 602	-23 602		2 000
EKO Sihtkapital			2 400	-3 000	600	
European Climate Initiative EUKI		0	38 024	-18 446	0	19 578
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	12 052	3 977	94 331	-65 278	600	21 578
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	12 052	3 977	94 331	-65 278	600	21 578

Lisa 9 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2019	2018
tulu teenustest	61 765	58 289
tulu ruumide rendist	875	1 050
tulu koolitustest	3 097	1 793
Kokku tulu ettevõtlusest	65 737	61 132

Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2019	2018
Üür ja rent	4 119	3 109
Mitmesugused bürookulud	1 295	70
Lähetuskulud	781	341
Raamatupidamisteenuste kulu	1 814	1 603
Ekspertiisid, sisseostetud teenused	6 513	7 920
IT teenused, kodulehekül	50	41
Koolituste korraldamine	374	452
Tükised	0	23
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	14 946	13 559

Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsestele kuludele lisanduvad tööjõukulud projektides 2018 aastal 59 984 eurot ja 2019 aastal 56 355 eurot.

Nimetatud summad on kajastatud tulemiaruanandes tööjõukulude real.

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2019	2018
Üür ja rent	863	1 502
Mitmesugused bürookulud	1 489	524
Lähetuskulud	549	270
Raamatupidamisteenused,audit	853	1 077
Telefon, andmeside, post	349	117
Kodulehekülg, ITteenused, reklaam	141	125
Liikmemaksud	570	970
Koolituste korraldamine, seminarid, üritused	1 315	800
Riigilõivud	195	0
Terviseedendus	1 426	1 515
Kokku mitmesugused tegevuskulud	7 750	6 900

Lisa 12 Tööjõukulud (eurodes)

	2019	2018
Palgakulu	88 975	68 429
Sotsiaalmaksud	30 163	23 171
Kokku tööjõukulud	119 138	91 600
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	56 355	59 984
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	4	4

Lisa 13 Seotud osapooled (eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

Kaupade ja teenuste ostud ja müügid

	2019		2018	
	Kaupade ja teenuste ostud	Kaupade ja teenuste müügid	Kaupade ja teenuste ostud	Kaupade ja teenuste müügid
Asutajad ja liikmed	0	678	0	0

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2019	2018

Arvestatud tasu	5 760	5 760
-----------------	-------	-------